

טעימות הדף היומי

עם הרב אברהם משה הלוי רוט

להערות והוספות: a0527652027@gmail.com

שיעורי "טעימות" מיועדים ללומדי הדף היומי המבקשים להעשיר את הלימוד עם נושא מעניין לקחת הביתה. הם כוללים נושאים לדיון, פולמוסים, חיזוקים, לקחים, קושיות, הקשרים לפרשת השבוע והמועדים, ועוד ועוד. מטרת השיעורים לעורר שיח תורני גם לאחר שהלימוד הסתיים. בבית או בעבודה, עם האשה או הילדים, בשבתך בביתך ובלכתך בדרך.

השיעורים נמסרים באולפן "קול הלשון" וניתן לצפות בהם באתר, או להקשיב בטלפון 03-6171111 ולהקיש ברצף (משמאל לימין): # 41670658 *

לתגובות והערות, ולקבלת הגליון בקביעות: a0527652027@gmail.com

הפקת הגליונות כרוכה בהוצאת משאבים רבים של עריכה וגרפיקה, ניתן להשתתף בעלויות ובזכויות!

הזאת הוצתה - כדי להבין את התורה!

חיזוק | מעלתה של תמימות

הגמרא אומרת שאחד העיקרים שעליהם היהדות עומדת זה ה"תמימות", וכמו שכתוב באברהם אבינו שהקב"ה אמר לו התהלך לפני והיה תמים.

חז"ל אומרים: למה תוקעים בשופר שהוא עשוי מקרנות של בהמה, כי אנו מתפללים להקב"ה שיחשיב אותנו כאילו אנו גועים לפניך כבהמה, בתמימות פשוטה.

זקני רבי אריה לוי תמיד היה חוזר תמיד על הפסוקים "ואני בער ולא ידע, בהמות הייתי עמך, ואני תמיד עמך, אחזת ביד ימיני, בעצתך תנחני ואחר כבוד תיקחני".

בצוואתו כתב רבי אריה: "תמיד היתה מגמתי להשריש בלבי אמונה חזקה בהשגחה פרטית, כמה שירמיה הנביא אמר גדול העצה וכו' אשר עניך פקוחות על דרכי בני אדם וכו' ודוד המלך עה"ש אמר 'משמים הביט ה' ראה את כל בני אדם' אתה ידעת שבתי וקומי' ואל' הנביא אמר 'כי ענינו על דרכי איש וכל צעדיו יראה'. התאמצתי תמיד להשריש בלבי מידת הבטחון לפי מיעוט שכלי, **ביחוד {שיננתי}** הפסוק ואני תמיד עמך אחזת ביד

ימיני וכו' בעצתך תנחני הורני ד' דרך וכו'..."

כאשר היה בנו, רבי שמחה שלמה, בלונדון לאיסוף כספים עבור ישיבת 'נאות אריה' תיאר במכתבו לרעייתו הרבנית ע"ה איך מקפיד לקיים את צוואת אביו הגדול:

"...אני חוזר כל הזמן על הפסוקים שהיו שגורים בפי אבינו **צ"ל ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך, ואני תמיד עמך אחזת ביד ימיני**, בעצתך תנחני ואחר כבוד תקחני' ואני מרגיש בחוש השגחה פרטית על כל צד ושעל..."

התפעלות | כמה דיו נשפך על מניין התרי"ג!

הדף שלנו, הדף האחרון במסכת, מתחיל בעניין הנפלא הזה של תרי"ג מצוות. עניין זה כל כך מופלא שהקבלה שיש תרי"ג מצוות העסיקה כל כך הרבה את רבותינו הראשונים, וכל כך הרבה קולמוסים נשתברו ונהרות של דיו נשפכו על הנידון הזה, איך למנות את התרי"ג. למרות שבעצם אין שום נפקא מינה לדינא בזה, ומה זה משנה מה נמנה בתוך מניין התרי"ג ומה לא נכלל בתרי"ג.

אילו היינו מעיזים להתערב בתוך המלחמה הגדולה של הבה"ג והרמב"ם, הרמב"ן והרשב"ץ, המגילת אסתר והלב שמח, והיינו מבקשים לשאול אותם: רבותינו, על מה המהומה הגדולה? מה הנפקא מינה בכל זה? הם בטח היו מתפללים עלינו: מה זאת אומרת "מה הנפקא מינה"?! הנפקא מינה היא להבין את דברי הגמרא במכות דף כ"ד!

על זה נכתב כל ספר המצוות לרמב"ם והחשובות של הגאונים וההשגות של הרמב"ן וההתקפות של המגילת אסתר וכל האריכות העצומה, וכל זה כי כתוב בגמרא במכות דף כ"ד שיש תרי"ג מצוות, אז אנחנו סופרים מה נכלל בכלל התרי"ג הזה. פלא פלאים!

זה כל כך מרגש שפשוט ישבו כתבו ספרים שלמים עם פירושים ופירושי פירושים רק בשביל להבין מה נכלל בתרי"ג ומה לא נכלל בתרי"ג, למה לזה קוראים מצווה אחת ולזה קוראים שתיים.

[כמובן שכתוצאה מכל הרעש שנהיה, אנחנו מרוויחים המון חידושי דינים, המון קושיות מגמרות ותירוצים, ולפי זה הסברים והגדרות, והאם תפילה דאורייתא או לא, והאם הלל מדאורייתא או לא, והרווחנו הרבה, אבל התבערה הגדולה

מוסר | עד היכן זהירות מלשון הרע

"לא רגל על לשוננו" זה יעקב אבינו, דכתיב "אולי ימושני אבי והייתי בעיניו כמתעתע". אחד הפירושים בזה הוא, שיעקב "לא רגל על לשוננו", בכך שלא גילה ליצחק אביו שעשיו הוא רשע.

האמת שגם רבקה לא סיפרה ליצחק את הסיבה האמיתית לזה שהיא שולחת את יעקב ללבן, אלא אמרה לו שזה בשביל מציאת אשה ליעקב, ומבאר האור החיים הקדוש מדוע באמת היא לא גילתה לו שעשיו רוצה להרוג את יעקב, כי היא חשבה שזה לשון הרע בלי לתועלת! פלא פלאים!

בית הוראה | האם לחשוש ללשון הרע בסיפורי האשה והילדים

זו באמת שאלה גדולה ומצויה מאוד, האם איסורי לשון הרע שייכים בין ההורים במידע על הילדים או ילדים שרוצים לספר ולשתף את ההורים שלהם. אני חושב – בלא לפסוק להלכה כמובן – שבדורנו חס וחלילה לחוש לזה.

והנה, בתשובות והנהגות ח"ה חו"מ סימן שצ"ח כתב:

"קבלתי מכתבו, ורעדה אחזתני על פשע המנהל שסירב לשמוע טענות נגד ר"מ על מעשים מגונים, בטענה שזהו לשון הרע, ועכשיו מתגלה והולך קלונו של אותו ר"מ, והמנהל עודו מתעקש שאין הוכחות מספיקות וראוי לחשוש לאיסור לשון הרע.

ודבריו של המנהל הם הבל הבלים, ופותח פתח לשחיתות ר"ל, וחובת ראש ישיבה ומנהל לשמוע כל רינון וחשד על המתרחש בתחומי, שכן עיקר חובתו לשמור על נפשותיהם של התלמידים, ולכן צריך לחשוש לכל דבר אפילו אינו מצוי כלל, ואף שמוקמין אדם על חזקת כשרותו, מכל מקום מה שנוגע לשמירת התלמידים, אם נראה אפילו דנדוד ספק שהוזקו ילדים או בחורים, חייבין לסלק את החשוד בינתיים או להעמיד שמירה מיוחדת ותמידית עליו, ועיקר איסור סיפור וקבלת לשון הרע, הוא אם נובע מכך ששונאו או מקנאו בו ואין כוונתו לש"ש, אבל כשכוונתו טהורה חייב לחשוש לכל טענה או רינון על מנת למנוע נזקים, והחשש המופרך מאיסור לשון הרע עלול לגרום לקלקול רבים.

ופעם אחת כשהייתי אצל כ"ק האדמו"ר רבי ישראל אלתר (ה"בית ישראל") שאל אותי אודות בחור אחד, וכיון שחשש שאני מפקפק אם להגיד מפני לשון הרע, אמר "דע לך בבית הזה אין איסור לשון הרע שהכל לתועלת, וכל מה שאני שומע אני פועל ועושה ובע"ה יהא תמיד בזה תועלת".

זווית אישית | פסוקי התמימות ש"נפתחו" לי

לפני תשע שנים, כאשר נכנסה רעייתי תחי' לחדר לידה, ביקשתי להתפלל אל ה' ולקרוא אליו בחוזקה, אך מחמת גודל המהומה שבליבי נבוכו עשתונותי ואין בפי מילה. אמרתי לעצמי אפתח ספר תהלים, ואקרא בפרק שיקרה ה' לפני.

מה מאד התרגשתי, וחלחלה אחזתני, כאשר נפתח לי הספר בפרק ע"ג בפסוקים הללו: **וְאֵלֵינוּ יָצָא וְלֹא אָדָּע בְּהִמּוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ: וְאֵלֵינוּ תִּמְדֵּד עִמָּךְ אֲחֻזֶּת בֵּיד יְמִינִי: בְּעֶצְתְּךָ תִּנְחָנִי וְאַחֲרֵי כֵּן תִּקְחֵנִי:**

שכן פסוקים הללו היו שגורים על לשונם של עטרת ראשנו רבי אריה צוק"ל ושל בנו רש"ש זצ"ל, ותדיר היו ממלמלים אותם בכל עת קושי או חשש, כמסופר לעיל. הרגשתי בזה רמז משמיים שזכותם של זקני הצדיקים שאני זוכה לעסוק מעט בתורתם עומדת לי ולביתי.

מוסר | כוחו של מעשה שנעשה בתמימות

זקני רבי שמחה שלמה לוי היה אומר על הגמרא שמספרת על האישה התמימה שבעלה אמר לה בכעסו לשבור את הנרות על רישא דבבא – ראש הפתח, והיא חשבה שהוא מתכוון על בבא בן בוטא והשליכה עליו את הנרות, אמר לה בבא בן בוטא למה עשית כך, אמרה לו האשה: כך אמר לי בעלי, אמר לה בבא בן בוטא, את עשית רצון בעלך, הקדוש ברוך הוא יוציא ממך שתי בנים כבבא בן בוטא.

ושאל זקני, באמת "כל הכבוד לה" שהיא שמעה בקול בעלה, אבל הרי **בכל הדורות אימותינו הצדקניות עשו מצוות "קצת" יותר גדולות מלזרוק נרות על בבא בן בוטא...** הן שפכו דמעות כמים והרבו בזכויות כדי לזכות לבנים תלמידי חכמים, ואף על פי כן בדרך כלל לא יצאו להם שני בנים כבבא בן בוטא, ואיך ייתכן שדווקא המצווה "הגדולה" הזאת של זריקת נרות על בבא בן בוטא זיכתה אותה בזה?

אמר על זה זקני זצ"ל, שאנו רואים מכאן את הכוח העצום של מעשה שנעשה בתמימות, בלי התחכמות. הקב"ה אמר לה לשמוע בקול בעלה והיא עושה זאת בפסגת התמימות.

כידוע המעשה באיש פשוט ששמע על מעלת לחם הפנים והחליט לאפות לכבוד השם לחם הפנים ולהכניסו לארון קודש. הגבאי גילה את מעשיו ומנעו מלעשות כן, והאר"י הקדוש כעס על הגבאי, כי בשמים היתה משמעות גדולה למעשה הזה של האיש הפשוט שנעשה בתמימות.

והסבירה הסבתא, שאף על פי שזה ממש באמצע המעשה, מכל מקום אחינו הספרדים יש להם כזאת אמונה תמימה בכוח הצדיקים שברגע שהם שומעים שהיא הלכה אל הצדיק, אז מבחינתם הסיפור כבר נשלם לטובה, ואפשר להפסיק לקרוא את ההפטרה...

זווית אישית | הביקור ב"חורבה" עם סבא לוי צ"ל

המסכת שלנו מסתיימת בסיפור המרגש של רבי עקיבא שצחק כאשר ראה את השועלים יוצאים מבית קודש הקדשים.

כאשר חנכו את בית הכנסת החורבה לפני כמה שנים והזמינו את הסבא רבי שמחה שלמה לוי [שהוא עוד זכר אותו בבנינו לפני מלחמת השחרור] לסייר בו בחול המועד פסח, וגם אני הצטרפתי איתו יחד עם עוד בני משפחה. במהלך הסיור העלו אותנו למרפסת הגבוהה שמסביב לכיפת בית הכנסת וראינו את מקום בית המקדש. הייתי קצת עגום לראות את החורבן הגדול, ראו שם ילדים ערבים משחקים בכדור ליד קודש הקדושים, ואמרתי אז לסבא "איך אפשר לראות דבר כזה בחול המועד..." הרים הסבא את עיניו, נופף באצבעו ואמר "איי איי איי... אבל רבי עקיבא צחק! אבל רבי עקיבא צחק!..."

וורט | כשרואים שהפורענות "כפשוטה" מבינים שגם השכר "כפשוטו"

ובאמת מה הכוונה שרבי עקיבא צחק? מה מקום היה לחשוש שנבואת זכריה לא תתקיים ח"ו ואיך הסתלק חשש זה כאשר ראה את מימוש נבואת אוריה?

חשבתי לבאר, שהיה אפשר לבאר את נבואת זכריה בדרך מליצית, כדרך מליצות הנביאים, כגון שמה שכתוב "אז ישבו זקנים וזקנות" הכוונה לזקן שקנה חכמה אבל לא לזקנים ממש שמאריכים ימים, וכדומה. אך מאידך, גם "שועלים הילכו בו" יכול להתפרש כמליצה על הנכרים והישמעאלים ההולכים בהר ציון ששמים.

לכן, כאשר ראה רבי עקיבא שה"שועלים" זה כפשוטו ממש, מזה הסיק שגם כל הנבואות לטובה יתממשו גם כפשוטם ממש, ויהיו מלכים אומניק כפשוטו, וחומות העיר יהיו עשויות מיהלומים ומאבנים טובות, ילדים וילדות משחקים ברחובותיה, איש על משענתו, הכל יהיה כפשוטו ממש! ועל זה הוא צחק, עד שאמרו לו "עקיבא נחמתנו..."

כעין זה שמעתי מזקני רש"י לוי צ"ל (בשם "מעיינה של

והנה שמעתי על אסיפת רבנים בה עמד הקדוש ה"חפץ חיים" צ"ל ודרש על ענין לשון הרע, ובקש מהרבנים הנוכחים שיחתמו על התחייבות להיזהר מלשון הרע, והגאון רבי חיים עוזר צ"ל היסס לחתום, ויש בזה סיפורים שונים, וכפי ששמעתי השיב **שרב בעירו צריך לידע ולשמוע הכל אפילו בחשש רחוק מאד** ולעשות בירור יסודי אם יש בדברים ממש, ובמידה שיחתום עלול להחמיר מדאי וזה יגרום קלקול לרבים ולכן טוב יותר לתקן ללמוד הלכות לשון הרע.

סוף דבר, מצוה גדולה לספר כל חשש וחשש, והמנהל צריך לשמוע ולחשוש ולשמור על התלמידים שמירה מעולה, ואם מתרשל הרי הוא בכלל ארור עושה מלאכת ה' רמיה, והיום יש הרבה כלי משחית לקלקל הנוער, וחובה לשמור שמירה מעולה על קודש הקדשים, התלמידים העוסקים בתורת ה' (כמבואר בלשון הרמב"ם סוף הלכות שמיטה ויובל ע"ש).

ואני באתי לעודדו שלא ינוח ולא ישקוט, ושכרו רב מאד, ויסכר פי דובר שקר הסותם פיות ומזלזל בדברים הנוגעים לדיני נפשות. עכ"ל רבינו הגר"מ שטרנבוך שליט"א.

ולכאורה פשוט שהוא הדין בעניין הורים וילדיהם שאין שום מקום לשום הגבלה בתאונה של לשון הרע, אלא עליהם לדעת כל ענייני ילדיהם לפרטי פרטיהם בלא לברור מה הוא לתועלת וכדומה.

לשון הרע "מהודר" זה כאשר מדברים על החבר כנסת ההוא או מפטפטים על העסקן ההוא... כש'מנתחים' את השכן פלוני או את מרביץ תורה פלמוני, שם צריך לברוח כמו מאש, אבל לא כשאשתך הבוכיה מספרת לך מה עבר עליה ואתה מהסה אותה במחאת "לשון הרע"... והארכתי בזה בעבר במאמר מיוחד (אשמח לשולחו למבקש מעמי).

אמונה | "כאן מסיימים הספרדים"

"בא חבקוק והעמידם על אחת – וצדיק באמונתו יחיה" ביארו המפרשים שחבקוק עצמו היה הילד שנולד מהאמונה התמימה של אימו, האשה השונמית, שהלכה לאלישע שהוא יחיה אותו מחדש, ועלה בידו לעשות פלא כזה רק בזכות האמונה שהיא האמינה בתמימות בדברי הנביא.

הסבתא **ציפורה חנה לוי** ע"ה, רעייתו הצדקת של רבי אריה לוי, הייתה נוהגת ללמוד כל שבוע את ההפטרה יחד עם בעלה הגדול.

והנה בשבת פרשת וירא הם הגיעו להפטרה של האישה השונמית, ושם, באמצע ההפטרה, כאשר הילד המת והאישה הולכת לאלישע, ובעלה שואל אותה למה היא הולכת "ותאמר שלום" – לפתע מודפס בחומש: "כאן מפסיקים הספרדים".

לא היו 'רוחניות' אלא צרבו בבשרם במוחשיות, כמו כן ובאותה צורה צריכה להתקיים גם הברכה 'רכוש גדול', לא די רק ב'רכוש גדול' רוחני, אוצרות שמימיים, אלא צריך שיהא הרכוש גשמי ופיזי... עכ"ד.

על דרך זו חשבתי לפרש גם את טענת רבי עקיבא, כשם שה'שועלים' הם שועלים גשמיים ממש בעלי זנבות, כך גם כל נבואות הגאולה יתממשו גם באופן גשמי ומוחשי ממש.

תופעה | חבל עזה החל לפרוח רק כששבו בנים לגבולם

הבית הלוי פירש שהנבואה של אוריה שארץ ישראל תישאר שוממה כשישראל יגלו ממנה, ושועלים ילכו בו, היא זאת שמחזקת לנו את ההבנה שהארץ מחכה לנו, ורק כשאנחנו נחזור היא תחזור לפרוח, כנבואת זכריה.

שמעתי מהגר"ד בעלסקי שליט"א שחקר ובדק ומצא שתושבי העיר עזה לא הצליחו לגדל כמעט כלום בשדותיה. עד שבאו יהודי גוש קטיף, והצמיחו שם את גינות העלים ללא תולעים המפורסמות ופתאום המקום נהיה צומח ופורח, וממש ראו בחוש איך שהארץ מחכה לבניה!

שנזכה לראות בקרוב בישובה של עזה תובב"א יחד עם כל חלקי ארץ ישראל המובטחת לאברהם אבינו ע"ה, בביאת משיח צדקנו, אמן.

שפירש מה שאמרו חז"ל על הפסוק "דבר נא באזני העם – אין נא אלא לשון בקשה, בבקשה ממך הזהירם על כך, שלא יאמר אותו צדיק אברהם, 'ועבדום וענו אותם' קיים בהם, 'ואחרי כן יצאו ברכוש גדול' לא קיים בהם".

וידועה השאלה, וכי בלא החשש 'מה יאמר אותו צדיק' לא היה הקב"ה מקיים הבטחתו 'ואחרי כן יצאו ברכוש גדול'! ועוד, למה צריך אברהם לבסס טענתו מכך ש'ועבדום ועינו אותם קיים בהם', ולא לתבוע בפשטות את קיום ההבטחה 'ואחרי כן יצאו ברכוש גדול'.

וביאר במעיינה של תורה שבאמת עיקר ה"רכוש הגדול" אינו על זהב וכסף גשמיים, אשר אין להם כל ערך אמיתי, כי אם על הרכוש הגדול הרוחני שזכו לו ביציאת מצרים, הלא הם התורה היקרה מפנינים, החוקים והמצוות הנחמדים מזהב ומפז רב, אשר זכו ישראל לקבל בצאתם ממצרים בהר סיני, וכי היו זקוקים עוד לתכשיטי כסף וזהב? הלא טוב להם תורת פיך מאלפי זהב וכסף, הם היו בעלי עשירות נפלאה מאד!

אלא, שהיה טוען אותו צדיק, הרי כשם שה'רכוש גדול' יכול להתפרש על האוצרות הרוחניים, כמו כן גם ה'עבדום ועינו אותם' היה יכול להתקיים בצרות רוחניות – מ"ט שערי טומאה ששקעו בהם ישראל במצרים, הרי זה עצמו באמת עינוי עצום ונורא.

אך – טוען אברהם אבינו – מכיון שלעניין השעבוד לא היה די להם ברובד הרוחני אלא נתקיים בהם באופן פיזי ומוחשי עינוי ושעבוד שנחקק בעצמותיהם הדוויות, צליפות השוט

הודאה גדולה

לה' יתברך על השלמת גליונות "טעימות" למסכת מכות. הודאה מיוחדת על "טובותין שבכל יום עמנו" – אין "טוב" אלא אשה, רעייתי ואשת בריתי שושנה תחילי, אשר עומדת על ימיני לסמכני ולעודדני להשקיע זמן ועמל במפעל קדוש זה ובשאר המפעלים כ"י.

תודה עצומה לאחי הגאון רבי שמשון שלמה הלוי שליט"א על עמידתו לצידי לסייעני, ולעזור הראשי ידיד נפשי הגאון רבי מרדכי שמעון הבלין שליט"א על העבודה הגדולה, תמידין כסדרן, במקצועיות ובבהירות.

תודה לכל המעיינים והקוראים, המגיבים והמעודדים, המעירים והמאירים. תמשיכו כך, אתם מחיים אותי!!